

פָּתַח וְאָמַר, (משלי ו) כִּי נֵר מְצוּהָ וְתוֹרָה אֹרֶךְ יָדָיו וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכַחְתּוֹת מוֹסֵר. כִּי נֵר מְצוּהָ – זוּהִי מְשֻׁנָּה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שמות כד) וְהַתּוֹרָה וְהַמְצוּהָ. וְהַתּוֹרָה – זוּ תּוֹרָה שְׂבִכְתָּב. וְהַמְצוּהָ – זוּ מְשֻׁנָּה, שֶׁהִיא נֵר שְׂעוּמָד לְהַדְלִיקָהּ.

נֵר, לְמָה נִקְרָא נֵר? אֵלָּא כְּשֶׁמִּקְבֵּל מִבֵּין שְׁתֵּי זְרוּעוֹת, רמ"ח אֵיבָרִים עֲלִיוֹנִים, הִיא פּוֹתַחַת אֲלֵיהֶם שְׁתֵּי זְרוּעוֹת שְׁלֵה, וְאִזּוּ נִכְלָלוֹת שְׁתֵּי הַזְרוּעוֹת הִלְלוּ בָּהֶם וְנִקְרְאוּ נֵר. וְתוֹרָה אֹרֶךְ יָדָיו, שְׁמַאִיר לְאוֹתוֹ נֵר וְנִדְלָקַת מִמֶּנּוּ מִצַּד הָאֹרֶךְ הָרָאשׁוֹן שֶׁהוּא יָמִין, שֶׁהִרִי הַתּוֹרָה נִתְּנָה מֵאוֹתוֹ צֶד הַיָּמִין שֶׁל הָאֹרֶךְ הָרָאשׁוֹן, שְׂכַתוֹב (דברים לג) מִיָּמִינוֹ אֵשׁ דָּת לְמוֹ, שֶׁנִּתְּנָה מִצַּד הַיָּמִין, וְאִף עַל גַּב שְׂנִכְלָל בָּהּ שְׂמָאל, שֶׁהִרִי אִזּוּ הִיא שְׂלֵמוֹת הַכֹּל.

הָאֹרֶךְ הַזֶּה נִכְלָל בְּמֵאֲתָיִם וְשִׁבְעָה עוֹלָמוֹת שְׁגֻנוּזִים בְּצַד שֶׁל אוֹתוֹ הָאֹרֶךְ וּמִתְפַּשֵּׁט בְּכֻלָּם. תַּחַת הַכֶּסֶף הַטְּמִיר הָעֲלִיוֹן שׁוֹרִים אוֹתָם עוֹלָמוֹת מִצַּד אוֹתוֹ הַיָּמִין. שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרֵה הֵם. מֵאֲתָיִם וְשִׁבְעָה הֵם בְּצַד הַיָּמִין, וּמֵאָה וְשִׁלְשָׁה הֵם בְּצַד הַשְּׂמָאל. וְהֵם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרֵה. וְאֵלוֹ הֵם שְׂמִתְקֵן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תְּמִיד לְצַדִּיקִים. וּמֵאֲלֵה מִתְפַּשֵּׁטִים כְּמָה וְכְמָה אוֹצְרוֹת הַחֲמֻדָּה, וְכֻלָּם גְּנוּזִים כְּדִי לְהַתְעַדֵּן מֵהֶם הַצַּדִּיקִים בְּעוֹלָם הַבָּא, וְעַל אֵלֶּה כְּתוּב (משלי ח) לְהִנְחִיל אֶהְיִי יֵשׁ וְאֶצְרְתִּיהֶם אֲמֵלָא, וְעַל אֵלֶּה כְּתוּב (ישעיה סד) עֵינַי לֹא רָאִיתָה אֱלֹהִים זוֹלָתְךָ וְגו'.

י"ש – אֵלֶּה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרֵה עוֹלָמוֹת שְׁגֻנוּזִים תַּחַת הָעוֹלָם הַבָּא, (ועל) אוֹתָם מֵאֲתָיִם וְשִׁבְעָה שְׁהֵם מִצַּד הַיָּמִין נִקְרְאוּ אוֹרֶךְ רָאשׁוֹן, מְשׁוּם שֶׁאֶפְלוֹ אוֹרֶךְ הַשְּׂמָאל נִקְרָא אוֹרֶךְ. אֲבָל הָאֹרֶךְ הָרָאשׁוֹן עֲתִיד לְעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת לְעוֹלָם הַבָּא. וְאִם תֹּאמַר, לְעוֹלָם הַבָּא וְלֹא יוֹתֵר? אֵלָּא אֶפְלוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם שֶׁאִם הָאֹרֶךְ הַזֶּה לֹא הִיָּה, הָעוֹלָם לֹא יוֹכֵל לְהַתְקַיֵּם, שְׂכַתוֹב (תהלים פט) אֲמַרְתִּי עוֹלָם חֲסֹד יִבְנֶה.

הָאֹרֶךְ הַזֶּה זֶרַע אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּגֵן עֵדֶנוּ, וְעֲשֵׂה אוֹתוֹ שׁוֹרוֹת שׁוֹרוֹת עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַזֶּה, שֶׁהוּא הַגֵּנֶן שֶׁל הַגֵּן, וְנִטְלָה אֶת הָאֹרֶךְ הַזֶּה וְזֶרַע אוֹתוֹ זֶרַע אֱמֶת, וְעֲשֵׂה אוֹתוֹ שׁוֹרוֹת שׁוֹרוֹת בְּגֵן,

והוליד והצמיח ועשה פרות, ומהם נזון העולם. זהו שכתוב אור זרע לצדיק וגו'.

וכתוב, (ישעיה סא) וכגנה זרועיה תצמיח. מי הם זרועיה? אלה הם הזרעים של האור הראשון שהוא תמיד זרוע, ועכשו מוליד ועושה פרות, ועכשו הוא זרוע. בראשונה, בטרם שיאכל העולם את הפרי הזה, הוליד הזרוע הזה ונותן פרי ולא שוכך. ולכן כל העולמות נזונו בספוקו של אותו הגנן שנקרא צדיק, שאינו שוכך ולא פוסק לעולמים.

פרט לזמן שישראל בגלות. ואם תאמר, בזמן הגלות כתוב, (איוב יד) אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש, ואיך עשה תולדות? אלא כתוב זרע, והוא תמיד זרוע, ומיום שנפסק אותו נהר לא נכנס לגן (בגן) אותו הגנן. ואותו אור שהוא תמיד זרוע, עושה פרות, וממנו ומעצמו נזרע כבראשונה ולא שוכך תמיד, כמו גן שעושה תולדות, ומאותו הזרוע נופל בו במקומו, ומעצמו עושה תולדות כבראשונה. ואם תאמר שאותם תולדות ופרות היו כמו שהיה בזמן שהגנן שם – לא כן, אכל לא נמנע הזרוע הזה לעולמים.

כמו זה ותורה אור. התורה שנתנה מצד אותו האור הראשון, כך נזרע תמיד בעולם ועושה תולדות ופרות ולא שוכך לעולמים, ומאותו הפרי שלו נזון העולם.

ודרך חיים תוכחות מוסר. שני דרכים הם, אחד דרך חיים, ואחד בהפך ממנו. מהו הסימן של דרך חיים? תוכחות מוסר. שכאשר רצה הקדוש ברוך הוא לשמר את דרך חיים הזו, הוא שם עליו אותו המלקה ועושה תוכחות מוסר לבני אדם, ומיהו? זה שכתוב (בראשית ג) ואת להט החרב המתהפכת לשמר את דרך חיים. ולכן דרך חיים היא תוכחות מוסר. ומי שיש בו תוכחות, ודאי שמעירים אותו ללכת באותה דרך חיים ששם מתחיל תוכחות מוסר.

הפסוק הזה אין ראשו סופו, ואין סופו ראשו, אלא הכל הוא סוד האמונה של הפסוק הזה. כי נר מצוה – זה סוד של שמור. ותורה אור – זה סוד של זכור. ודרך חיים תוכחות מוסר – אלה גזרות וענשים של התורה, והכל סוד האמונה. וצריך זה את זה, ולהיות סוד של הכל כראוי.

ועל הסוד הזה של האור הזה שדולק ומאיר לנר הזה, כתוב בו באהרן (במדבר ה) בהעלתך את הנרות, משום שהוא בא מצד האור הזה. באור הזה כתוב (בראשית א) יהי אור ויהי אור. כיון שאמר יהי אור, למה כתוב ויהי אור, שהרי בויהי כן מספיק? אלא יהי אור – זה האור הראשון, שהוא ימין, והוא לקץ הימין. ויהי אור – שמיימין יוצא שמאל, ומסוד הימין יוצא שמאל, ועל זה ויהי אור, זה שמאל. **מכאן** שויהי הראשון של התורה היה בצד השמאל, ולכן אינו סימן ברכה. מה הטעם? משום שבו (שממנו) יצא אותו חשך שהחשיך את פני העולם. וסימן זה כאשר התגלה הסוד של עשו ומעשהו, זה היה בויהי הזה, שכתוב (שם כה) ויהי עשו איש ידע ציד. התקיים בויהי איש ידע ציד, לפתות את בני העולם שלא ילכו בדרך ישרה.

וירא אלהים את האור כי טוב – זהו העמוד שעומד באמצע, ועומד ואוחז בצד זה ובצד זה. כשהיתה שלמות של שלשת הצדדים, כתוב בו כי טוב, מה שלא היה באחרים הללו, משום שלא היתה שלמות עד האור השלישי שהשלים את כל הצדדים, וכיון שבא השלישי הזה, אז הפריד מחלקת של ימין ושמאל, שכתוב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך.

ועל שהן חמש דרגות שנפרדו ונמשכו מהאור הראשון הזה, כתוב חמש פעמים אור, וככלם היו מצד הימין ונכללו בו. וכשנכללו בצד שמאל, נכללו בסוד של מים שנוטל בימין (מיימין), ולכן כתוב מים חמש פעמים. וכשנשלמו בסוד האמצע, כתוב רקיע חמש פעמים, ועל זה שלשה הם: אור, מים, רקיע. כנגד שלש הדרגות הללו, שכלן חמש דרגות נכללו בהם, ועל זה בכלם כתוב חמש פעמים בכל אחד ואחד.

כאן סוד הסודות באלו השלשה, הצטיר ונחלק בחקוקי הסוד של דמות האדם, שהוא אור בראשונה, ואחר כך מים. ואחר כך מתפשט בתוכם רקיע, שהוא חקוק של חקיקת דמות האדם.

כמו שחקוק ציור של דמות אדם בתולדתו, שהרי בתולדת האדם בהתחלה זרע, שהוא אור, שהרי האור של כל איברי הגוף הוא אותו זרע, ולכן הוא אור, ואותו אור נקרא זרע, שכתוב אור זרע, אותו זרע ממש. אחר כך אותו זרע, שהוא אור, מתפשט ונעשה מים,

בלחות שלו נחקק יותר, ומתפשט התפשטות בתוך אותם המים
התפשטות הגוף לכל הצדדים. כיון שמצטיר ונחקק ציור ודמות
הגוף, נקרשה אותה התפשטות ונקראת רקיע, וזהו רקיע בתוך
המים. ואחר שהקריש, כתוב ויקרא אלהים לרקיע שמים. שהרי
הקרישה אותה הלחות (שהשפיע ונשארה אותה הפסלת) של הגוף שהיה בתוך
אותם המים.

כיון שנברר הגוף והתנקה בנקיון, אותה לחות ששפעה ונשארה,
היתה פסלת שנעשתה תוך ההתוף, והם מים הרעים העכורים,
ומהם נעשה פסלת, מקטרג לכל העולם, זכר ונקבה. אחר כך כשירדו
אותם מים עכורים והתהתכו למטה בצד שמאל, יצאו (ששפע ונשארה,
נעשה פסלת מקטרג לכל העולם, זכר ונקבה, והם המים הרעים העכורים. ואחר כך כאשר ירדו
אותם מים עכורים והתהתכו למטה בצד שמאל ויצאו) לקטרג לכל העולם. אשרי מי
שנצל מהם.

כיון שיוצא המקטרג, כתוב יהי מארת חסר ו', ונמשכה אסכרה
לתינוקות, וחסר אור הלבנה. אחר כך, והיו למאורת, בשלמות
של שניהם כאחד. במי? באותו רקיע השמים, שהרי כשעולה
ומתחברת באותו רקיע השמים, אזי והיו למאורת, אורות שלמים
שניהם כאחד שלא פגומים כלל.

התחיל לצחק הילד הזה ושמח. אמר להם, זה שאמרתי שנברר כאן
סוד של אדם באור של אותו (שהוא) הזרע, ואחר כך נעשה
מים, ומתוך אותם המים מתפשט רקיע, דיוקן של אדם, כמו
שעוררנו. מילא כשזה נעשה בתוך מעי האשה, שהרי לא מצטיר
הזרע אלא בתוך מעי הנקבה להתפשט בה דיוקן של אדם, וכאן אם
אלה חמש דרגות הם דיוקן של אדם, באיזה מקום מצטיר ומתפשט
הדיוקן הזה בתוך המים הללו?

אם תאמר בתוך הנקבה הם היו, זה העולם הבא – לא כך! שהרי
לא הצטיר ציור ודמות עד שיוצאות האותיות לחוץ, ואחר כך
נגלמו. ועוד, שהרי העולם הבא היה האמן, שכתוב ויאמר אלהים
יהי אור ויהי אור. ויאמר אלהים יהי רקיע. הרי האמן הוא היה.

אם תאמר בנקבה שלמטה – לא כך, שהרי טרם היתה! וכשיצאה
דמות אדם, נקבתו יצאה עמו. הרי לא הצטיר דיוקן של אדם
בה. אם כך, באיזה מקום הצטיר ונחקק הזרע הזה להיות חקיקתו

שֶׁל דְּמוֹת אָדָם? אֵלָּא זֶה סוּד עֲלִיּוֹן. אָדָם הָרֵאשׁוֹן הַצָּטִיר וְנַחֲקָק בְּלִי נִקְבָּה. הָאָדָם הַשֵּׁנִי מִכַּח וְזָרַע שֶׁל זֶה נַחֲקָק וְהַצָּטִיר בְּתוֹךְ הַנִּקְבָּה.

אָדָם הָרֵאשׁוֹן, חֲקִיקָה שֶׁל צִיּוֹר וְדְמוֹת הַגּוֹף, לֹא הָיָה בְּנִקְבָּה, וּבְלִי צִיּוֹר כָּלֵל הָיָה. וְהַצָּטִיר וְנַחֲקָק לְמִטָּה מִהָעוֹלָם הַבָּא, בְּלִי זָכָר וּבְלִי נִקְבָּה, אוֹתָן אוֹתִיּוֹת נִגְלְמוּ בְּתוֹךְ הַמֶּדָּה, וְהַצָּטִיר וְנַחֲקָק בְּהֵן סוּד שֶׁל אָדָם. וְהָאוֹתִיּוֹת בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל בְּסִדּוֹר שְׁלֵהֶן, מִסוּד שֶׁל הָאוֹר הָרֵאשׁוֹן, הַתְּחִילוֹ לְהַחֲקֵק וְלְהַצָּטִיר (אוֹתִיּוֹת), וְנִזְרַע הָאוֹר הַזֶּה בְּתוֹכוֹ תוֹךְ הַמֶּדָּה. כְּשֶׁהִגִּיעַ לְתוֹךְ הַמֶּדָּה וְהִפָּךְ לְמִים בְּתוֹךְ מַיִם, הַתְּפִשֵּׁט הָרְקִיעַ בְּצִיּוֹר שֶׁל אָדָם דְּמוֹת כְּרָאוּי.

לְאַחַר שֶׁהַתְּקַשְׁטָה הַנִּקְבָּה אֵלָיו וְחִזְרוּ לֵהִיּוֹת פָּנִים בְּפָנִים, הַדְּמוֹת הַזֶּה שֶׁל אָדָם נִכְנְסָה בְּתִשׁוּקָה אֶצֶל הַנִּקְבָּה, וְשֵׁם נַחֲקָק וְהַצָּטִיר כְּמוֹ הַצּוֹרֵה שְׁלוֹ, וְעֲלִיו כְּתוֹב (בְּרֵאשִׁית ה) וַיּוֹלֵד בְּדְמוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ וְגו'. זֶה הַצָּטִיר בְּתוֹךְ הַנִּקְבָּה מֵהַ שֵׁלָא הָיָה אוֹתוֹ הָרֵאשׁוֹן, שֶׁהַצָּטִיר אוֹתוֹ רֵאשׁוֹן בְּתוֹכוֹ בְּמִדְיָה בְּתוֹךְ הַמֶּדָּה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר.

כְּמוֹ זֶה לְמִטָּה. מֵהַ כְּתוֹב לְמִטָּה? (שם ב) וְהָאָדָם יָדַע אֵת חוּהַ אֲשֶׁתוֹ וַתְּהַר וַתֵּלֵד אֵת קִיָּן. הַתְּחִילָה לְהוֹלִיד קוֹף בְּמַעֲיָה בְּכַח וְסִיּוּעַ שֶׁל אָדָם, אַחַר שֶׁקְּבָלָה זֶה־מָה מִהַקּוֹף הַזֶּה, וְלִכֵּן לֹא כְּתוֹב כָּאֵן וַיּוֹלֵד, אֵלָּא יָדַע וַתְּהַר וַתֵּלֵד, וַיִּצְאָה הַפִּסְלֵת בְּתוֹךְ הַנִּקְבָּה.

וְתוֹסֵף לְלֵדֵת אֵת אָחִיו אֵת הַבֵּל, וּבְזֶה גַם לֹא כְּתוֹב וַיּוֹלֵד, וְאֵף עַל גַּב שֶׁמֶצַד הַזָּכָר הוּא הָיָה. אֲבָל הַמְּקַטְרֵג תִּשָּׁשׁ וְשָׁבַר אֵת כַּחוֹ, שֶׁהָרִי בָּאוֹת קוֹף הַתְּחִילוֹ הָאוֹתִיּוֹת לְהוֹלִיד.

בֵּינָן שֶׁנִּבְרְרָה הַפִּסְלֵת, הַתְּחִילוֹ הָאוֹתִיּוֹת לְהוֹלִיד מִסוּד הָאוֹת ש"ת תְּקוּן שֶׁל זָכָר וְנִקְבָּה בְּהַסְכָּמָה כְּאַחַד. וְאִז כְּתוֹב, וַיּוֹלֵד בְּדְמוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ וַיִּקְרָא אֵת שְׁמוֹ שֵׁת, וְלֹא כְּתוֹב וַתְּקָרָא. וַיִּקְרָא הוּא, וְלֹא הִיא. הוּא קָרָא שְׁמוֹ שֵׁת. תְּקוּן זָכָר וְנִקְבָּה כְּאַחַד שֶׁהָיוּ בְּהַסְכָּמָה אַחַת.

עוֹד הַתְּגַלְגְּלוֹ הָאוֹתִיּוֹת, וְחִזְרוּ לְהוֹלִיד אֶלְף שֶׁל אָדָם, וְהֵם אוֹתִיּוֹת בְּמִקוֹם שֶׁהוּא הַסִּיּוּם שֶׁל שְׁמוֹ, וּמִיָּהוּ? נ'. וְאַחַר כֵּךְ ו' וְלֹא ה', שֶׁהָרִי הַתְּעַבְרָה (הוֹלִידָה) בְּהַבֵּל. וְלִכֵּן נִטַּל אוֹת אַחֲרֵת אַחֲרָיו ו', סִיּוּם בְּרֵאשִׁית שֶׁל שֵׁת ש', וְנִקְרָא אָנוּשׁ.

אָנוּשׁ, מֵהַ בֵּין הַשֵּׁם הַזֶּה לְשֵׁם שֶׁל אָדָם? אֵלָּא אָנוּשׁ לֹא הָיָה בְּתַקְרָף, הוּא הָיָה בְּתַקוּנָם שֶׁל הָרֵאשׁוֹנִים, (תְּהִלִּים ח) מֵהַ אָנוּשׁ כִּי

תִּזְכְּרֵנוּ. וְכָתוּב (איוב ז) מָה אָנוּשׁ כִּי תִגְדְּלֵנוּ וְגו', וּתְפַקְדֵנוּ לְבִקְרִים לְרָגְעִים תִּבְחָנֵנוּ. וְעַל זֶה כָּתוּב (ישעיה נג) וְה' חָפֵץ דַּכְּאוֹ הַחֲלִי, שֶׁבַר הַגּוֹף וְכַח הַנֶּפֶשׁ הוֹרִישׁ שֵׁת לְאָנוּשׁ יִרְשָׁה שְׁהִיתָה לוֹ לְקַבֵּל. וְאָף הוּא הוֹרִישׁ לְבָנוּ כֶּף.

עוֹד הַתְּגַלְגְּלוֹ הָאוֹתִיּוֹת לְתַקֵּן אֶת הָעֵקֶם, וְחִזְרוּ לְהוֹלִיד אֶת קִינָן, זֶה הַתְּקוּן שֶׁל קִינָן וְהַתְּתַקֵּן תַּחֲתָיו, וְחִזְרוּ הָאוֹתִיּוֹת לְבִשְׁם אֶת הָעוֹלָמוֹת מִהָעֵקֶמִימוֹת שְׁהִיתָה. מִהֶלְלָאֵל, מ' סוּף שֶׁל אוֹתִיּוֹת אָדָם, ה' וְל' תְּקוּן שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַבַּל, וּמִשׁוּם שֶׁלֹּא הִרְשִׁיעַ כְּמוֹ קִינָן, לֹא הִתְחַלְפוּ הָאוֹתִיּוֹת מִשְׁמוֹ פָּרַט לְאַחַת, שֶׁבְּמִקּוֹם ב' הִיתָה א' לְהִיּוֹת תְּקוּן יוֹתֵר.

עַד כָּאֵן הַתְּבִשְׁם הָעוֹלָם וְהַתְּתַקֵּן הָעֵקֶם מִהֶרָאשִׁית שֶׁל אָנוּשׁ, פָּרַט לְחֻטְאוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁלֹּא הַתְּבִשְׁם עַד שְׁעֲמָדוֹ יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינִי. אָבֵל הַתְּתַקֵּן שֶׁל הָעֵקֶמִימוֹת שֶׁל קִינָן וְהַבַּל הַתְּתַקֵּן וְהַתְּבִשְׁם, אָבֵל הָעוֹלָם הִיָּה בְּצַעַר וְעֲצָבוֹן עַד שֶׁבָּא נֹחַ, שְׁכָתוּב (בראשית ה) זֶה יִנְחַמְנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ וּמִעֲצָבוֹן יִדְּיֵנוּ מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אֲרָרָה ה'. וְחֻטְאוֹ שֶׁל אָדָם לֹא הַתְּבִשְׁם עַד שְׁעֲמָדוֹ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינִי וְקִבְלוּ תוֹרָה, וְכִשְׂיִשְׂרָאֵל קִבְלוּ תוֹרָה, אָזִי הִנֵּר וְהָאֹר הַתְּתַקֵּנוּ כְּאֶחָד.

וְעַבְשׂוּ רַבּוּתִי, אָנִי מִבְּבַל, וּבָנוּ שֶׁל רַב סַפְרָא אָנִי, וְלֹא זָכִיתִי לְהִוָּדַע לְאָבִי, וְנִטְרַדְתִּי לְכָאֵן וּפְחַדְתִּי, שְׁהִרִי יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ הַזֹּאת הֵם אַרְיּוֹת בְּתוֹרָה, וְקַבְּלִיתִי עָלַי שֶׁלֹּא אִמַּר דְּבַרִי תוֹרָה לְפָנָי אִישׁ עַד שְׁנֵי חֲדָשִׁים, וְהַיּוֹם הַזֶּה הֵם נִשְׁלְמוּ. אֲשֶׁרִי חֲלָקִי שֶׁנִּפְגַּשְׁנוּ פֹּה. הַרִים רַבִּי יוֹסִי אֶת קוֹלוֹ וּבְכָה, וְקָמוּ כָלֶם וּנְשָׁקוּהוּ בְּרֹאשׁוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֲשֶׁרִי חֲלָקְנוּ שְׁזָכִינוּ בְּדֶרֶךְ הַזֶּה לְשִׁמְעַ דְּבַרִי עֲתִיק הַיָּמִים מִפִּיָּה, מֵהַ שֶׁלֹּא זָכִינוּ לְשִׁמְעַ עַד עַכְשָׁו.

יִשְׁבּוּ כָלֶם. אָמַר לָהֶם, רַבּוּתִי, מִשְׂרָאִיתִי אֶת הַצַּעַר שֶׁל חָמִי וּבְתוֹ שְׁדַחוּקִים וּמִצְטַעְרִים בְּנִפְשָׁם שֶׁלֹּא יִדְעִתִי אֶת בְּרַכַּת הַמְּזוֹן, אָמַרְתִּי לָהֶם, שְׁעַד שְׂאֲדַע אֶת בְּרַכַּת הַמְּזוֹן לֹא אֶתְחַבֵּר עִם אֲשֶׁתִּי כְּדֶרֶךְ כָּל הָעוֹלָם, וְאָף עַל גַּב שְׂיִכְלִיתִי לְשִׁמְשׁ בָּהּ בְּלִי חֻטָּא, אִינִי רוֹצֶה לְעֵבֵר עַל דְּעֵתָם, הוֹאִיל וְלֹא יְכַלִּיתִי לֹאמַר דְּבַר עַד שְׁנֵי חֲדָשִׁים. שְׁמַחוּ רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסִי וְחָמִיו וּבְתוֹ, וּבְכֹו מְרַב שְׂמִחָה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ, כִּינָן שְׁהִתְחַלַּתְתָּ, הָאֵר לָנוּ אֶת הַיּוֹם. אֲשֶׁרִי חֲלָקְנוּ בְּדֶרֶךְ הַזֶּה!

פָּתַח אותו יְלֵד בְּבִרְפַת הַמְּזוֹן וְאָמַר, כְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ, וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר (דברים יד) וְשִׂמַּחְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ. הַפְּסוּקִים הֵלְלוּ כְּשִׂישְׁרָאֵל הָיוּ שְׂרוּיִים בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה וְנִרְאוּ לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, הָיוּ מִתְקִימִים. עֲכָשׁוּ אִיךָ מִתְקִימִים? מִי יִכּוֹל לֶאֱכַל לִפְנֵי ה' וְלִשְׂמַח לִפְנֵי ה'?

אָמַר וְדַאי כִּף הוּא. בְּרֵאשׁוֹנָה כְּשִׂישֵׁב אָדָם עַל שְׁלַחְנוּ לֶאֱכַל, מְבָרַךְ עַל הַלֶּחֶם הַמוֹצֵיא. מָה הַטַּעַם הַמוֹצֵיא וְלֹא מוֹצֵיא, שְׁהָרִי כְּתוּב בּוֹרָא הַשָּׁמַיִם, וְלֹא כְּתוּב הַבּוֹרָא. עוֹשֶׂה אֶרֶץ, וְלֹא כְּתוּב הָעוֹשֶׂה אֶרֶץ. מָה הַטַּעַם כָּאֵן הַמוֹצֵיא?

אָמַר כָּל הַדְּבָרִים שֶׁהֵם מְסוּד הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן הַנִּסְתָּר, מִסְתַּתְּרֵת ה' מִשָּׁם, לְהִרְאוֹת שְׁהָרִי מֵעוֹלָם גְּנוּז וְנִסְתָּר הוּא. וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁהֵם מֵהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן שֶׁנִּתְגַּלֶּה יוֹתֵר כְּתוּב בְּה', שְׁכָתוּב (ישעיה מ) הַמוֹצֵיא בְּמִסְפָּר צְבָאָם, (עמוס ט) הַקָּרָא לְמִי הֵיִם. כָּלֵם הֵם מְסוּד הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, וְאִם נִכְתָּב בְּשֵׁם הוּא בְּה', כְּמוֹ הָאֵל הַגְּדוֹל. וְכָאֵן שֶׁהוּא בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר (בגלוי) מְסוּד הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הוּא, כִּיּוֹן שְׁמִבְרַךְ אָדָם, שְׂכִינָה בָּאָה לִפְנָיו.

וּמָה שֶׁאָמַר וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ, כָּאֵן נִכְלָל לְדַבֵּר בְּדִבְרֵי תוֹרָה, שְׂכָךְ צָרִיךְ, הוּאִיל וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לִפְנָיו, לְקַיֵּם אֶת הַכְּתוּב, (יחזקאל מא) זֶה הַשְּׁלַחַן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'. וְכָתוּב (דברים יד) וְאָכַלְתָּ שֵׁם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ.

הוּאִיל וְעוֹמֵד אָדָם לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ, צָרִיךְ גַּם לְרַחֵם עַל הָעֲנִיִּים, לְתַתּ לָהֶם כְּמוֹ שֶׁהוּא נֹתֵן לוֹ לֶאֱכַל, (ומי שאוכל לפני המלך הקדוש, צריך) כְּמִי שְׂאוּכַל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, וְצָרִיךְ שְׁלֹא יִמָּצֵא בְּלִעָץ עַל שְׁלַחְנוֹ, שְׁהָרִי בְּלִעָנוֹת הֵיא מֵהַצַּד הָאֲחֵר, וְסוּד זֶה – (בראשית כה) הַלְעִיטְנִי נָא, דֶּרֶךְ בְּלִעָנוֹת, וְכִף צָרִיךְ לְצַד הָאֲחֵר, וְכָתוּב (משלי יג) וּבִטָּן רִשְׁעִים תַּחְסֹר. וְעַל זֶה וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ כְּתוּב, וְלֹא לִפְנֵי הַצַּד הָאֲחֵר. וְצָרִיךְ שְׁלֹא יִתְעַסֵּק בְּדִבְרֵים בְּטִלִּים וּבְצָרְכֵי סְעוּדָה (פֶּה), וְצָרִיךְ לְהִתְעַסֵּק בְּדִבְרֵי תוֹרָה, שְׁהָרִי כְּשֶׁדִּבְרֵי תוֹרָה נֶאֱמָרִים עַל שְׁלַחַן, נוֹתֵן אוֹתוֹ הָאָדָם כַּח לְרַבּוֹנוֹ.

וְשִׂמַּחְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ – זוּהִי כוּס שֶׁל בְּרָכָה. כְּשֶׁמְבָרַךְ אָדָם בְּכוּס שֶׁל בְּרָכָה, צָרִיךְ לִשְׂמַח וּלְהִרְאוֹת שִׂמְחָה וְלֹא עֶצֶב כָּלָל. כִּיּוֹן שְׁנוּטֵל אָדָם כוּס שֶׁל בְּרָכָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹמֵד עַל גְּבוּ,

והוא צריך לעטף ראשו בשמחה ולברך על הכוס במושב שלשה:
נברך שאכלנו משלו.

ובטובו חיינו, זה צריך רצון למעלה אל עתיק העתיקים, ועל זה
היא בדרך נסתר. ובטובו, ולא מטובו. ובטובו, זה הימין
(מינו) העליון, ומטובו זו דרגה אחרת שבאה מצד הימין, והיא דרגה
למטה ממנו, משום שבאותו הטוב נבנה העולם ובו נזון.

למה נקרא טוב ולמה נקרא חסד? הטוב הוא כשכולל הכל בתוכו
ולא מתפשט לרדת למטה. חסד – כשירד למטה ועושה טוב
בכל הבריות, בצדיקים וברשעים, ולא חושש, ואף על גב שדרגה
אחת היא. מנין לנו? שכתוב (תהלים סג) אף טוב וחסד ירדפוני. אם
טוב, למה חסד? ואם חסד, למה טוב, שהרי באחד מספיק? אלא
טוב כולל הכל בתוכו, ולא התפשט למטה. חסד יורד ומתפשט
למטה וזן לכל הצדיקים והרשעים כאחד.

וכאן, כיון שאמר ובטובו חיינו, חזר ואמר, הן את העולם כלו
בטובו בחסד, זהו שכתוב (תהלים קלו) נותן לחם לכל בשר כי
לעולם חסדו. ועל זה הן את הכל, לצדיקים ולרשעים, לכל. זה
נקרא ברכת ימין. השמאל אינו בברכת המזון, ולכן שמאל לא
תסיע לימין.

שבין שברך ברכה, ימין (תינו), צריך לרבך את ארץ החיים בימין,
להזון משם ולפרנס ולתת מזון לכל, ולכן השניה ברכת
הארץ, וצריך להזכיר בה ברית ותורה: ועל בריתך שחתמת בבשרנו,
ועל תורתך שלמדנו. להראות שמאותו טוב נזון ברית ותורה,
שהוא התקון של הטוב הזה.

מכאן למדנו שנשים פטורות מברכת המזון לצאת ידי חובה, שהרי
אין בהן תורה וברית. ולחתם על הארץ ועל המזון, זה
שדבקות כאחד בחסד. על הארץ – זוהי ארץ החיים. ועל המזון –
זהו חסד. הרי כלולים זה בזה בדבקות אחת.

התפשטות הטוב היא הודאה שנקראת חס"ד, ועל זה הוא אומר
נודה לך על כך ועל כך נסים ואותות שנעשו מצד
הטוב. ואם תאמר, והרי כתוב נעמות בימינה נצח, זהו מצד הימין –
לא כך, אלא כל אחד ואחד מראה על אותו מקום שיצא ממנו.

ואם תאמר, נצח בימין – הרי כתוב נעמות, וכתוב (שמואל-ב כג) ונעים זמרות ישראל, (בימינך נצח) וזה שמאל, וכל שמאל נכלל בסוד הימין. אבל הודאה, מודה על הימין, להראות שהרי ממנו יצא, וזו התפשטות הטוב שהתפשט בארץ החיים.

מה הטעם אין כאן שמאל? משום שאין לו חלק לצד האחר במזונם של ישראל. ואם מתעורר שמאל, יתעורר עמו הצד האחר, והרי הוא מכר בכורתו וחלקו ליצקב אבינו. והרינו נותנים לו חלקו לאותו מקטרג בזהמה של מים אחרונים, ואם אין זהמה, הרי חלקו באותו מאכל שקרבו בו ידים.

ולכן אין לו חלק עמנו. והואיל ואין לו חלק עמנו, שהרי נטל חלקו, אין לנו להעיר השמאל כלל, שלא יתעורר המקטרג לטל שני חלקים, אחד למטה ואחד למעלה, כמו בכור. שהרי מכר את בכורתו ליצקב אבינו – חלקו למטה, ואין לו למעלה כלום. ישראל נוטלים למעלה, ועשו נוטל למטה, ועל זה לא יקרב השמאל כלל בברכת המזון.

כיון שמתברכת ארץ החיים הזו מצד הימין ומקבלת מזון, אזי מבקשים רחמים על הכל. רחם ה' אלהינו על ישראל עמך ועל ירושלים עירך וגו'. שהרי מאותו מזון וספוק של ארץ החיים נזכה בה אנחנו ובית המקדש, שיבנה בית המקדש למטה באותם רחמים.

ובשבת, כשהדין לא נמצא להיות נצח והוד כלל החסדים, אומר רצה והחליצנו, להיות שניהם, (ישעיה נד) חסדי דוד הנאמנים, ועל זה אל תהי צרה ויגון וכו', שהרי רצה ומודים הם חסדי דוד, ושם שלום שאמרנו בתפלה בברכת עושה שלום במרומיו הוא ברחמיו יעשה שלום עלינו.

הטוב והמטיב, שהכל בא מצד הימין ולא מצד השמאל כלום. מי שמברך ברכת המזון, הוא נוטל ברכות בראשונה מכלם, ומתברך בכלל של ברכת המזון, ועל זה יש לו ארץ חיים. מי שנוטל כוס של ברכה ומברך עליו, כתוב (תהלים קטז) כוס ישועות אשא. מי הישועות? זה הימין, שהוא מושיע מכל המקטרגים של העולם, שכתוב (הושיעה לו מינו) ותושע לו מינו, וכתוב (תהלים ס) הושיעה מינך וענני.

בין כף האיר היום, קמו כלם ונשקוהו. אמר רבי יוסי, ודאי יום משתה הוא היום הזה, ולא נצא מכאן עד שיעשה משתה לכל העיר. זהו משתה שהקדוש ברוך הוא רוצה בו. לקחו את אשתו וברכו אותה בכמה ברכות. עשו שאביה יתקן בית אחר לשמחה, כנסו את כל אנשי העיר לאותה שמחה, וקראו לה כלה, ושמו עמם כל אותו היום, והוא שמח עמם בדברי תורה.

פתח הוא על השלחן ואמר, ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עמדים. כתוב כאן עמדים, וכתוב שם (ישעיהו ו) שרפים עמדים. מה להלן שרפים, אף כאן גם שרפים. אלו הקרשים עומדים בתקוני כלה וסוכבים סביב החפה, להשרות באותה חפה רוח עליונה (סוד עליון). כמו כן הפלה למטה צריך לתקן חפה לכסותה בתקוני יפי לכבוד כלה אחרת שבאה לשרות שם בשמחה לכלה התחתונה.

ומשום כבוד אותה הפלה העליונה צריך לעשות כסוי של יפי בכל תקוני יפי, לזמן את הפלה העליונה לאותה שמחה. כמו זה בכל מילה של הברית למטה צריך לתקן כסא אחר ביפי לבעל הקנאה של אות הברית שבא לשם. אף כאן בכל חפה צריך תקוני יפי לכסות את החפה לכבוד הפלה סתם.

שהרי זו כמו שזו עומדת. זו עולה בשבע ברכות, וזו עולה בשבע ברכות. וכשעולה בשבע ברכות, אז נקראת כלה. ולכן אסור לשמש בה עד שנוכללת באותן שבע ברכות כמו שלמעלה.

אותן שבע ברכות יורשת הפלה מרוח (מסוד) עליונה, מקום שכל הברכות שופעות משם. שש ברכות הן שהפלה מתברכת מהן, ואתה אמרת שהן שבע? אלא השביעית היא שמקימת את כלן. רב הברכות על היין למה? אלא שהוא הצד שמשמח את הכל על אותו יין שמשמר בענביו תמיד. ומשום כף הברכה הראשונה של אותן השבע היא סוד של היין, יין עושה פרי (שמחה) בין למעלה בין למטה. גפן נוטלת הכל, ומוציאה פרי לעולם, והתעוררות של שמחה היא משמאל, שכתוב (שיר ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. ואותו עץ חיים עושה פרות ונצנים (באותה גפן) בהתעוררות הזו, וזוהי הברכה הראשונה של הכל. (בורא פרי הגפן).

השנייה, שהכל ברא לכבודו, הסוד של הברית הקדושה, שמחת החבור, שנוטל את כל הברכות מסוד הימין לעשות

פרות באותה גפן, שהרי בראשונה אותו פרי (שמחה) יורד מלמעלה דרך האיברים, ושופע לברית הקדושה להשפיעה באותה הגפן, וזה מצד הימין, שהרי אין פרי נמצא אלא בימין. השמאל מתעורר והימין עושה.

אחר כן נכלל השמאל בימין והימין בשמאל להיות סוד של אדם, ולכן השלישית היא יוצר האדם. ועל זה יעקב, שהוא עמוד האמצעי, דמותו של אדם הוא היה.

הרביעית היא עמוד אחד של ירך ימין. החמישית – שוש תשיש ותגל עקרת הבית בשמחה בקבוץ וכנוס בניה מארבעת צדדי העולם, וזה סוד של ירך אחרת שמתחברת בירך שמאל ללכת ולכנס את כל הצדדים, וכנוס הבנים, ואהבה להכניסם בין הברכים. **ובאותם השנים** שהנביאים שורים בתוכם, שמחת עקרת הבית. מה הטעם? משום שהרי שתי ערבות לא עושות נצנים ופרות, וכנוס הבנים אליהם הם פרות ונצנים שלהם, ולא מעירים כנוס של בניה אליה, רק בנביאים.

ברכה ששית – שמח תשמח רעים האהובים, מקום של רצון ושמחה ואחזה נמצאים, העמוד של כל העולם שנקרא צדיק, וצדיק וצדק הם רעים ואהובים שלא זזים זה מזה. עד כאן שש ברכות שכלה מתברכת מהן.

הברכה השביעית מקימת הכל, ומהשביעית הזו הכל מתברכים ודאי, כלל של עשר אמירות, משום שזו כוללת מעלה ומטה, ולכן כלולים בזו עשרה מיני שמחה: ששון, שמחה, חתן, (וכלה, גילה, דיצה, אהבה, ואחזה, שלום) וכלה, אהבה, אחזה, רנה, דיצה, חדוה, שלום ורעות. להיות הכלה שלמות הכל.

אשריהם ישראל שהם זכו למטה כמו שלמעלה, עליהם כתוב (שמואל-ב ז) ומי כעמך פִּיִּשְׂרָאֵל גוי אחד בארץ. שמחו כלם כל אותו יום בדברי תורה, וכל בני העיר עשו אותו ראש עליהם. ליום אחר קמו רבי יוסי ורבי חייא, וברכו אותם והלכו לדרפם.

כשהגיעו לרבי שמעון, הרים עיניו וראה אותם. אמר, מסתכל הייתי בכם היום הזה, וראיתי אתכם שני ימים ולילה שהייתם במשכנו של אותו נער מטטרון, ואותו נער היה מלמד אתכם סודות עליונים בשמחת התורה. אשרי חלקכם בני!

סִדְרוּ כֻלָּם אֶת הַדְּבָרִים לְפָנָיו, וְסָחוּ לוֹ אֶת הַמַּעֲשֵׂה. אָמַר לָהֶם, אֲשֶׁרֵיכֶם וְאֲשֶׁרֵי חֻלְקֵי, שֶׁהֲרִינִי נִזְכָּר יוֹם אֶחָד שֶׁהִיָּה הוֹלֵךְ עִמִּי בְּדֶרֶךְ רַב סִפְרָא אָבִיו, וּבִרְכַתִּי אוֹתוֹ כְּאֲשֶׁר נִפְרַד מִמֶּנִּי שֶׁהִיָּה לוֹ בֶּן אֲרִיָּה בַתוֹרָה, וְלֹא בִרְכַתִּי אוֹתוֹ שֶׁהוּא יִזְכֶּה בּוֹ. אֲשֶׁרֵי חֻלְקֵכֶם בְּנֵי, עֲלֵיכֶם כְּתוּב (ישעיה נד) וְכֹל בְּנֵיךְ לְמוֹדֵי ה'.

דְּבַר אַחַר וְכֹל בְּנֵיךְ לְמוֹדֵי ה' – וְכִי כָל הַבְּנִים שֶׁהֵם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אֶת כָּל מְלַמֵּד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תוֹרָה? כֵּן. שֶׁהֲרִי בְּשַׁעַר שְׂאוֹתָם תִּינוּקוֹת לומדים תורה, הַשְּׂכִינָה בָּאָה וְנוֹתְנָת לָהֶם כַּח וְחֹזֵק לְלַמֵּד תוֹרָה. שְׂאֵלְמַלְא סִיוְעוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵין אוֹתָם הַתִּינוּקוֹת יְכוּלִים לְסַבֵּל.

רַבִּי שֶׁמַּעֲוֹן הָיָה מְצוּי יוֹם אֶחָד לִיד הַפֶּתַח שֶׁל לוד, וְרַבִּי חֲיִיא עִמּוֹ. פָּגַשׁ בּוֹ תִינוּק אֶחָד. אָמַר רַבִּי שֶׁמַּעֲוֹן, וְדַאי שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְרַצֶּה (יעוור) בְּעוֹלָם עֲכָשׁוּ לְיָמִים מְעַטִּים גְּלוּל גְּדוּל לְמַלְכֵי הָאָרֶץ אֵלָה בְּאֵלָה. וְדַאי שֶׁבְּעוֹד שֶׁהֵם מְצִיקִים אֵלָה לְאֵלָה, יִשְׂרָאֵל יִהְיוּ בַתוֹךְ רְחוּהָ.

אָמַר אוֹתוֹ תִינוּק, וְהֲרִי בְיוֹם זֶה הַתְּחִילָה הַתְּעוֹרְרוֹת זו, שֶׁהֲרִי בְיוֹם זֶה דְּמִים רַבִּים נִשְׁפָּכִים בְּעוֹלָם. אָמַר לוֹ רַבִּי חֲיִיא, מִנֵּין לוֹ לְזֶה הַתִּינוּק? אָמַר רַבִּי שֶׁמַּעֲוֹן, לְפַעְמִים נְבוּאָה נּוֹפֶלֶת בְּפִי הַתִּינוּקוֹת וּמִתְנַבְּאִים יוֹתֵר מֵאֶחָד הַנְּבִיאִים.

אָמַר אוֹתוֹ תִינוּק, וְכִי תִמְיָהּ הִיא שֶׁתְּהִיָּה לַתִּינוּקוֹת נְבוּאָה?! וְהֲרִי הוּא פְּסוּק שְׁלָם. מִנֵּין לָנוּ? שֶׁכְּתוּב וְכֹל בְּנֵיךְ לְמוֹדֵי ה'. הֵם וְדַאי לְמוֹדֵי ה', וְנְבוּאָה יוֹצֵאת מֵהֶם, מֵה שְׁאִין כֵּן לְכָל הָעוֹלָם, אֵלָא לְיִשְׂרָאֵל לְבָדֵם, שֶׁכְּתוּב בָּהֶם וְכֹל בְּנֵיךְ לְמוֹדֵי ה', וּמִשׁוּם כֵּן יוֹצֵאת מֵהֶם נְבוּאָה. בָּא רַבִּי שֶׁמַּעֲוֹן וּנְשָׁקוּ. אָמַר, מִיָּמֵי לֹא שֶׁמַּעֲתִי אֶת זֶה, רַק עֲכָשׁוּ.

זו מְצוֹת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַשָּׁה, וְעַשִּׂית אֶת הַקְּרָשִׁים לְמִשְׁכַּן עֲצֵי שְׁטִים עֲמֻדִים. (הַפֶּל כְּדָגְמָא הָעֲלִיּוֹנָה) (פֶּתַח רַבִּי יִצְחָק) וְכְתוּב (ישעיה ו) שְׁרָפִים עֲמֻדִים מִמַּעַל לוֹ שֶׁשׁ כְּנָפִים וְגו'. מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן בְּאוֹתָם קְרָשִׁים כְּמוֹ אוֹתָם הַשְּׂרָפִים, (בְּמִקּוֹם זֶה) אֵלָה עוֹמְדִים וְאֵלָה עוֹמְדִים.

וְאֵם תֹּאמַר, וְהֲרִי כָל חִילוֹת הַשָּׁמַיִם כָּלָם עוֹמְדִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְנִתְתִּי לָךְ מֵהַלְכִים בֵּין הָעֲמֻדִים הָאֵלָה, וְכְתוּב וְכֹל צָבָא הַשָּׁמַיִם עֲמֻדִים עָלָיו וְגו', שֶׁהֲרִי כָל הַמַּחְנוֹת הָעֲלִיּוֹנִים אֵין לָהֶם

כרעים, וכלם עומדים בקימה? אלא ודאי כלם עומדים, ולפעמים אלה נקראים שרפים, ולפעמים עולים בשם אחר, אבל אלה כלם עומדים בשם אחד.

וּפְסוּק זֶה פִּרְשׁוּהוּ, (רבי יצחק פתח) כְּתוּב (תהלים כג) מְזַמֵּר לְדָוִד ה' רְעִי לֹא אֶחָסֵר. הָרִי נִתְבָּאֵר, מֵה בֵּין מְזַמֵּר לְדָוִד וּבֵין לְדָוִד מְזַמֵּר? וְכֵן שְׂכִינָה קִדְמָה וּבָאָה וְשָׂרְתָה עָלָיו בְּרֵאשׁוֹנָה. ה' רְעִי, וְכִי לְמָה שְׂכִינָה קִדְמָה לְכֹאן, וְהָרִי דָוִד צָרִיךְ לְהִקְדִּים (לעזרה) בְּרֵאשׁוֹנָה, הוֹאִיל וּמִבְקֵשׁ מְזוֹנוֹ מֵעַם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא?

אָלֵּא וְדָאִי שְׂכִינָה קִדְמָה וּבָאָה וְשָׂרְתָה עָלָיו וְהִעֲרָה אוֹתוֹ לְשִׁבְחָה לְמַלְךְ אֵת הַשִּׁבְחָה הַזֶּה וּלְבִקְשׁ מְזוֹנוֹת מִלְפָּנֵי הַמֶּלֶךְ, שֶׁהָרִי כִּף צָרִיךְ עַל דְּבַר שֶׁל מְזוֹן שֶׁהִיא רוּצָה וְהָרִצוֹן שְׁלָה, שְׁכַל בְּנֵי הָעוֹלָם יִבְקָשׁוּ מְזוֹנוֹת. מִשּׁוֹם שֶׁכֹּאֲשֶׁר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוּצָה לְהוֹרִיד מְזוֹנוֹת לְעוֹלָם, הִיא נוֹטֶלֶת בְּרֵאשׁוֹנָה, וְעָלֶיהָ יוֹרְדִים מְזוֹנוֹת לְכֹל הָעוֹלָמוֹת. וּמִשּׁוֹם כֵּן הִיא הַקְּדִימָה לְדְבַר זֶה שֶׁל מְזוֹנוֹת, וְשָׂרְתָה עַל דָּוִד.

הַיֵּצֵר הַקָּשָׁה הָרַע, לוֹחֵם וּמִפְתָּה אוֹתָהּ, עַד שֶׁתְּמוֹת בְּלִי חֻכְמָה וּבְלִי דַעַת וַיְדִיעַת הַשֵּׁם, וְאַתָּה מִתְלַלְלָהּ בַּחֲמָד וּבִלְבָבִים, עַד שֶׁלֹּא יִתְּנוּ לָהּ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא

אֲנִי נֹשֶׁבֶע לָהּ בְּנִי, שֶׁכֹּל הַמְּנִיעוֹת הָאֵלוֹ (עֲנִיּוֹת הַמַּחֲבִיב רְדִיפוֹת הַמְּזוֹן וְהַלְבוּשׁ וְתַקוּן הַבֵּית שֶׁהֵם עֲנִינִים הַכְּרִחִים וְכו'), הֵם נִמְשָׁכוֹת אַחֵר הַיֵּצֵר הַקָּשָׁה הָרַע, הַלוֹחֵם וְהַמִּפְתָּה אוֹתָהּ, עַד שֶׁתְּמוֹת בְּלִי חֻכְמָה וּבְלִי דַעַת וַיְדִיעַת הַשֵּׁם, וְאַתָּה מִתְלַלְלָהּ בַּחֲמָד וּבִלְבָבִים, עַד שֶׁלֹּא יִתְּנוּ לָהּ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא.

אִם תִּחְסַר הַחֻכְמָה אֲמִתִּית תְּמוֹת הַנֶּפֶשׁ מִיֵּתָה מִשְׁנֵה הַכֶּרֶת תִּכְרַת הַנֶּפֶשׁ הַהִיא עוֹנָה בָּהּ אִךְ אִם יֵשׁ אֱלֹקִים אִתָּךְ רְאוּי לָהּ שֶׁתִּחַשֵּׁב כִּי הַחֻכְמָה הוּא מְזוֹן הַנֶּפֶשׁ, וְאִם תִּחְסַר הַחֻכְמָה הִיא חֻכְמָה אֲמִתִּית, תְּמוֹת הַנֶּפֶשׁ מִיֵּתָה מִשְׁנֵה, הַכֶּרֶת תִּכְרַת הַנֶּפֶשׁ הַהִיא עוֹנָה בָּהּ. וְאִם לֹא תִחְסַר הַחֻכְמָה הָאֲמִתִּית מִמֶּךָ, אִזּוֹ תִחְיֶה, כִּי עָלֶיהָ נֶאֱמַר כִּי הוּא חִיָּךְ וְאַרְךְ יָמֶיךָ.

דַּע, כִּי הַמְּנִיעוֹת הַהֵוא, מִצַּד הַיֵּצֵר הָרַע הַמְּמִית הַחַיִּים, וְהָאֱלֹקִים יִבְיָאוּהוּ בְּמִשְׁפָּט עַל שֶׁלֹּא בָחַר בַּחַיִּים, וּבְצִיָּרָה זֶה בִּלְבָבָהּ, לֹא יִמְנַעַף מוֹנְעִים כָּלֵל מִלְבָּקֵשׁ חֻכְמָה, שֶׁאַתָּה יוֹדֵעַ הַמוֹנְעִים הַנְּזָכְרִים, אֵלוֹ בְקִשְׁתוֹ לִמְנַע מִמֶּךָ מְזוֹן גּוֹפֵף לֹא הֵייתָ סוֹבֵל אֶלָּא הֵייתָ צוֹעֵק לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּלְבָרִיּוֹת לְפָרְנִסָּה וְגַם הֵייתָ בּוֹרֵחַ מִהַעִיר לְעִיר וְאוּלֵי הִיָּה לָהּ בְּאִפְשֵׁר לְפָרַח בְּאוּרֵי הֵייתָ פּוֹרֵחַ, וְכֵן זֶה כְּדִי לְבִקְשׁ מְזוֹנָה מִכֹּל צַד וּפְנֵה, וְכֵן זֶה לְקִיּוֹם הַגּוֹף הַנִּמְשָׁךְ אַחֵר הַיֵּצֵר, כֹּל שֶׁכֵּן וְקָל וְחִמֵּר לְקִיּוֹם הַנֶּפֶשׁ, וְאוּלֵי יַעֲזָרֶה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּזֶה הַצִּיּוֹר הַשְּׂכֵלִי לְקַבְּלוֹ וְלִהְיוֹתוֹ וְלִהְיוֹתוֹ אַחֲרָיו בְּכֹל יְכֻלְתָּהּ, דַּע לָהּ שֶׁלֹּא יִמְנַעַף שׁוֹם מוֹנַע הֵן עֲנֵי הֵן גְּלוֹת.

(סֵפֶר הַפְּלִיאָה דָף ג' עמוד ג')